

การต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีน
ผ่านละครโทรทัศน์ เรื่องเลือดข้นคนจาง
The bargaining power of women in Chinese - Thai family
through television series “In Family We Trust”

รุจษ์สวัตต์ ครองภูมินทร์¹

Rujssawat Krongbhumin

¹หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารวิทยา

คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Doctor of Philosophy Program in Communicology

Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University

ได้รับบทความ: 16 ธันวาคม 2563

ปรับปรุงแก้ไข: 12 มีนาคม 2564

ตอบรับตีพิมพ์: 20 พฤษภาคม 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ การประกอบสร้างความหมายและสัญลักษณ์ที่ปรากฏในละครเรื่องเลือดข้นคนจาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์ การถอดรหัสความหมายเชิงสัญลักษณ์ของการต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนเรื่องเลือดข้นคนจาง โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีการถอดรหัสและการเข้ารหัสตามแนวคิดเกี่ยวกับสัญวิทยา และการประกอบสร้างความหมายเป็นเครื่องมือในการศึกษา เพื่อเป็น

ภาพสะท้อนตัวตนละครไทยเชื้อสายจีน การต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทย
เชื้อสายจีนของสังคมไทย

ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ด้วยการถอดรหัสและการเข้ารหัสโดยใช้การวิเคราะห์ตัวบท ทำให้เห็นถึงการประกอบสร้างความหมายในละครโทรทัศน์ เรื่องเลือดข้นคนจาง โดยแบ่งได้เป็น 3 บทบาทคือ (1) บทบาทในฐานะการเป็นแม่ พบว่าสถานะความเป็นแม้อย่างคงมีปัญหความสัมพันธ์ทางอำนาจภายในครอบครัว บทบาทของการต่อรองสถานะชายเป็นใหญ่เมื่อต้องเป็นเสาหลักให้วงศ์ตระกูล และหากต้องการเป็นแม่ที่สมบูรณ์จะต้องจดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย (2) บทบาทในฐานะการเป็นลูกสาว พบว่าความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่จะเป็นรองลูกชาย อีกทั้งได้รับมรดกที่น้อยกว่าลูกชาย ไม่ได้รับสิทธิของครอบครัวในบางประการ และ (3) บทบาทในฐานะการเป็นผู้สำเร็จธุรกิจ พบว่า ผู้นำหญิงจะได้รับพื้นที่และโอกาสอย่างเท่าเทียมกับผู้ชาย สังคมรอบข้างยอมรับในศักยภาพมากขึ้น ดังนั้นแล้วการศึกษาการต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ เรื่อง เลือดข้นคนจาง ทำให้รับรู้ถึงภาพสังคมไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบทบาทของความเป็นหญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีน ที่จะทำนายให้เห็นภาพทางสังคมไทยเชื้อสายในอนาคตได้

คำสำคัญ: การต่อรองอำนาจ, ละครโทรทัศน์, ครอบครัวไทยเชื้อสายจีน

Abstract

This research is to study the bargaining power of women in Chinese-Thai families through a television drama. The composition of the creation meanings and symbolic that appear in the drama, “In Family, We Trust” with the objective of analyzing the semantic meaning and decoding the

symbolic meaning of the power bargaining of women in Chinese-Thai families on “In Family, We Trust”. By using text analysis with decoding and coding according to the concept of phonology and the assembly to create meaning as a research tool for reflect the Thai drama of Chinese descent, negotiating power of women in Thai families of Chinese descent of Thai society.

The research results found out that the decoding and coding analysis by using text analysis. Demonstrate that the creation of meaning in the television series “In Family We Trust”. It can be divided into 3 roles which are (1) role as a mother. It was found that motherhood still had problems in power relations within the family. The role of negotiating with masculine status when it comes to being a pillar of family and if you would like to become a complete mother, legally marriage must be registered. (2) The role as a daughter. It was found that love and care from parents are inferior to their sons. They also received a lesser inheritance than their son. In some respects, the family rights were not granted, and (3) the role of business leadership. It was found that female leaders were given equal space and opportunity with men. The surrounding society accepts more potential. Therefore, the study of the power negotiation of women in Chinese-Thai families through the TV drama “In Family, We Trust”, making man aware of the present image of Thai society of Chinese descent Changes in the role of womanhood in Thai-Chinese families, to predict the future of Thai society.

Keyword: Bargaining Power, TV Series, Chinese - Thai family

บทนำ

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีครอบครัวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่จำนวนมาก ชาวจีนเข้ามาในประเทศไทยปรากฏหลักฐานมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2546) กล่าวว่า ประเทศไทยมีชาวจีนอพยพเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก กล่าวได้ว่าชาวจีนนับเป็นชาวต่างชาติที่มีจำนวนมากที่สุดหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สาเหตุที่เป็นเงื่อนไขการอพยพเป็นผลจากปัจจัยต่างๆ คือ อุปทานของแรงงานในประเทศที่มีอยู่อย่างจำกัด ขนชั้นปกครองจึงได้นำเข้าแรงงานชาวจีนเข้ามา ความล้มเหลวในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในประเทศจีนจนนำไปสู่ความอดอยากของประชากร ปัญหาโรคระบาดและความวุ่นวายทางการเมืองในประเทศจีน โดยชาวจีนได้เข้ามาอยู่ในประเทศอย่างยาวนานจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย มีการสืบทอดเชื้อสายจากรุ่นสู่รุ่น ปรับประยุกต์ผสมผสานวัฒนธรรมแบบจีนดั้งเดิมให้เข้ากับสังคมไทย แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ครอบครัวไทยเชื้อสายจีนยังคงรักษาความคิด ความเชื่อ และวิถีการใช้ชีวิตในแบบของตนเองแบบจีนดั้งเดิมไว้อย่างเข้มแข็ง อดุลย์ รัตนมันเกษม (2551) กล่าวว่า ชาวจีนเป็นชาติพันธุ์ที่มีการวางรากฐานขนบจารีตธรรมเนียมประเพณีในครอบครัวไว้อย่างเคร่งครัด การผสมกลมกลืนอาจเป็นไปอย่างยากลำบาก ดังนั้นแล้วเมื่อเวลาผ่านไปคนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นลูกหลานของชาวจีนโพ้นทะเล จึงได้มีการนำเอาแบบแผนลักษณะของคนจีนตลอดจนวิถีการดำรงชีวิตและประเพณีต่าง ๆ ของชาวจีนประเทศต้นกำเนิดมาปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตประจำวัน รวมทั้งได้สร้างเป็นเรื่องราวถ่ายทอดลงสู่วรรณกรรมและศิลปะแขนงต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนถึงอัตลักษณ์ ความคิดความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก

ปรีดา อัครจันทโชติ (2561) กล่าวว่า สำหรับคนจีนในไทยนั้นนอกจากจะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยแล้ว ยังเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของละครโทรทัศน์ไทยด้วย นับแต่ปี พ.ศ. 2499 ที่มีการจัดแสดงเรื่องสามก๊ก ตอน ตั้งโต๊ะหลงกลเดียวเสี้ยน ทางช่อง

4 บางขุนพรหม หลังจากนั้นก็ปรากฏละครที่นำเสนอเนื้อหาความเป็นเงินมาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งรายการละครที่ได้รับความนิยมอย่างสูงก็คือละครประเภทหลายตอนต่อกัน ซึ่งเป็นรายการละครที่มีหลากหลายแนวเนื้อเรื่อง บอกเล่าชีวิตผู้คนหลากหลายแบบรวมทั้งชีวิตของชาวต่างชาติอย่างคนจีนในเมืองไทย ดังนั้นการนำเรื่องราวของคนไทยเชื้อสายจีนมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์จึงทำให้คนดูได้เห็นและเข้าใจในวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่และบทบาทของตัวละครซึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายจีน ละครโทรทัศน์เป็นสื่อที่ดูแล้วรับรู้ได้รวดเร็วผู้ดูสามารถรับรู้ได้ทั้งภาพและเสียง เป็นสื่อที่เข้าถึงผู้บริโภคได้ง่าย สอดคล้องกับกาญจนา แก้วเทพ (2545) ที่ได้กล่าวว่า ละครโทรทัศน์มีรูปแบบและวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจได้มากกว่าและสอดแทรกอุดมการณ์บางอย่างในรูปแบบของความบันเทิง คุณสมบัติดังกล่าวทำให้ละครโทรทัศน์เป็นแหล่งพุ่มพักที่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโตของอุดมการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ดังนั้นละครโทรทัศน์ในฐานะที่เป็นสื่อสารมวลชนที่ให้ความรู้และความบันเทิง จึงได้รับความนิยมจากสังคมแม้เทคโนโลยีทางการสื่อสารในโลกปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งยังเป็นช่องทางและเครื่องมือสื่อสารที่ทำให้คนดูรู้จักสังคมหลายด้านมากขึ้น ละครโทรทัศน์นับว่าเป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อชีวิตและครอบครัวของผู้คนในสังคม ประกอบกับในภาวะสังคมปัจจุบันคนไทยและชุมชนมีเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์จำนวนมาก มีโอกาสรับข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะรายการบันเทิงหลายรูปแบบ จึงกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนประเภทวิทยุโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อผู้ดูผู้ชม เช่นเดียวกับการสื่อสารผ่านสื่อสารมวลชนประเภทอื่น

ละครเรื่องเลือดข้นคนจาง เป็นละครโทรทัศน์แนวครอบครัวไทยเชื้อสายจีน นำเสนอถึงเรื่องภายในครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนตระกูลใหญ่ ความสัมพันธ์ลักษณะความบาดหมางระหว่างกันภายในตระกูลจนนำไปสู่ปัญหา โดยดำเนินเรื่องโดดเด่นนำเสนอเรื่องราวปัญหาของครอบครัวไทยเชื้อสายจีน ผ่านโครงสร้างของครอบครัวในสมัยปัจจุบัน แสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดจากสังคมชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในเครือญาติครอบครัวขยาย ปัญหาเชิงความสัมพันธ์

ทางอำนาจที่ถูกนำเสนอผ่านสถาบันครอบครัว นำไปสู่การประกอบสร้างวาทกรรมของความเป็นชายที่อยู่เหนือความเป็นหญิงในหน่วยพื้นฐานที่เล็กที่สุดของสังคม หากเรามีการเปรียบว่าละครคือภาษาที่เป็นเสมือนกระจกสะท้อนสังคม การวิเคราะห์ความหมายและการถอดรหัสความหมายเชิงสัญลักษณ์ในละครโทรทัศน์ช่วงเวลาหนึ่ง จะทำให้เห็นถึงปรากฏการณ์ทางสังคมไทยที่เป็นอยู่ภายใต้บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ละครโทรทัศน์จึงเป็นการประกอบสร้างความหมายทางสังคมในรูปแบบหนึ่ง ทำให้เห็นคำอธิบายแฝงเร้นอยู่ภายใน จนนำไปสู่การอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้สอดคล้องกับ Hall (1997) ที่กล่าวว่า แนวทางการประกอบสร้างความหมายนั้นไม่เชื่อว่าวัตถุแต่ละอย่างบนโลกใบนี้ จะมีความหมายในตัวของมันเอง แต่คนเราต่างหากเป็นผู้ประกอบสร้างความหมายให้กับวัตถุผ่านระบบสัญลักษณ์ เมื่อความหมายเกิดจากการประกอบสร้างของคนเราแล้ว ความหมายจึงไม่เคยมีหนึ่งเดียวหรือหยุดนิ่ง หากแต่ความหมายของวัตถุสิ่งเดียวกันนั้นจะมีความไหลลื่นและแปรเปลี่ยนไปได้ผ่านการประกอบสร้างความหมายใหม่ให้กับวัตถุนั้น เช่นเดียวกับการประกอบสร้างความหมายในอำนาจผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ นับได้ว่าเป็นความหมายที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นผ่านความเชื่อความคิดของผู้ผลิตละครในฐานะผู้ส่งสาร หากแต่ผู้ชมในฐานะของผู้รับสารอาจมีการยอมรับ ตอรอง หรือสร้างความหมายใหม่ในมิติต่างกันได้ การวิจัยเพื่อศึกษาการตอรองทางอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ เรื่องเลือดข้นคนจาง จึงเป็นการศึกษาที่จะทำให้ได้เห็นปรากฏการณ์ทางสังคมผ่านการวิเคราะห์ด้วยแนวคิดเรื่องการเข้ารหัสและการถอดรหัส เพื่อให้เข้าใจถึงอิทธิพลของสื่อประเภทละครโทรทัศน์ที่มีผลต่อสังคม การสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาภายในครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยทางสังคมที่ถูกมองว่ามิดชิดเป็นส่วนตัว และถูกนำเสนอเฉพาะด้านดีมาตลอด ปัญหาของครอบครัวจึงไม่ถูกกล่าวถึงในที่สาธารณะเท่าใดนัก หากแต่มิติทางปัญหาได้ถูกนำเสนออย่างลึกซึ้งในสื่อประเภทละครโทรทัศน์ ซึ่งเป็นกระจกทางสังคมสะท้อนให้เห็นเชิงประจักษ์ ทำให้เราได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของความเป็นจริงที่ถูกพูดถึง

การต่อรองอำนาจของผู้หญิงในมิติของความเป็นสตรีนิยม (Feminism) ในพื้นที่ของครอบครัวไทยเชื้อสายจีนสมัยใหม่ จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายกับความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรมของความเป็นจีนแบบดั้งเดิม เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมไทยเชื้อสายจีนในสมัยปัจจุบันได้ต่อไป

การศึกษาเรื่อง การต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ เรื่องเลือดข้นคนจาง เป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของการต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ เรื่อง เลือดข้นคนจาง อันมีบริบทความเกี่ยวข้องกับสังคมไทยในปัจจุบัน ผู้วิจัยใช้แนวคิดและทฤษฎีเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องปิตาธิปไตย

Bhasin (1994) นักเคลื่อนไหวสิทธิสตรีชาวอินเดียกล่าวว่า ปิตาธิปไตยคือการปกครองโดยบิดาหรือผู้ชาย โดยทั่วไปแล้วมักนิยมใช้คำนี้ในการอธิบายถึงลักษณะของครอบครัวที่ถือเอาว่าฝ่ายชายเป็นใหญ่หรือมีฝ่ายชายเป็นผู้นำหรือเป็นหัวหน้าครอบครัว โดยเห็นได้ชัดเจนในครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยายที่สมาชิกทุกคนอยู่ร่วมกันในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายอาวุโสรองลงไป ข้าทาสบริวารล้วนอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองและถูกควบคุมโดยผู้ชายที่เป็นชาย ในปัจจุบันได้มีการนำคำว่าปิตาธิปไตยมาใช้ในความหมายกว้างกว่าที่กล่าวมาข้างต้น โดยสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ (ก) การที่ฝ่ายชายมีอำนาจครอบงำฝ่ายหญิง (male domination) (ข) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจฝ่ายชายเหนือฝ่ายหญิง (the power relationship) และ (ค) ระบบฝ่ายหญิงต้องตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบฝ่ายชายแทบทุกด้าน เช่นเดียวกับ Millett (2016) กล่าวว่า ระบบชายเป็นใหญ่ให้อำนาจแก่ผู้ชายในการปกครอง ในขณะที่ผู้หญิงมีบทบาทของผู้ตามที่ดีและเชื่อฟังผู้ชาย แนวคิดนี้ดำรงอยู่ในทุกสถาบันของสังคม ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเมือง สถาบันศาสนา และสถาบันครอบครัวที่พ่อมีอำนาจมากที่สุดในบ้าน ด้านเสนาะ เจริญพร (2548) กล่าวว่า ปิตาธิปไตยแต่เดิมหมายถึงอำนาจ

ของบิดา แต่ในปัจจุบันหมายถึงระบบชายเป็นใหญ่ โดยอาศัยอำนาจของบิดาเป็นรากฐานของเพศชายโดยรวม บิดาธิปไตยเป็นอำนาจแฝงเร้นอยู่กับสิ่งอื่น ไม่ว่าจะเป็น การเมือง เศรษฐกิจ หรือกฎหมาย มีอำนาจครอบคลุมบทบาท พฤติกรรม วิถีคิดทั้งของเพศหญิงเพศชายและเพศอื่น

2. แนวคิดเรื่องรหัสแห่งความหมายเพื่อกำหนดภาพตัวแทน

Hall (1997) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการผลิต แพร่กระจาย บริโภค ผลิตซ้ำวัฒนธรรม โดยได้เสนอแนวคิดเรื่องการเข้ารหัสและการถอดรหัสว่า ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่จำเป็นต้องใช้รหัสชุดเดียวกันเสมอไป เพราะผู้รับสารอาจมีจุดยืนในการถอดรหัส ซึ่งมีอยู่ 3 ลักษณะ คือ (ก) การถอดรหัสด้วยจุดยืนแบบเดียวกับที่ผู้ส่งสารเข้ารหัสมา (Preferred reading) (ข) การถอดรหัสด้วยจุดยืนที่ต้องการต่อรองความหมายใหม่ที่แตกต่างไปจากความตั้งใจของผู้ส่งสาร โดยไม่ได้คัดค้านโดยตรง (Negotiated reading) และ (ค) การถอดรหัสด้วยจุดยืนที่ต่อต้านหรือขัดแย้งกับความหมายของผู้ส่งสารใส่รหัสมา (Oppositional reading) นอกจากนี้ยังปฏิเสธวิถีคิดที่เชื่อว่าความหมายหรือความเป็นจริงมีอยู่แล้ว เพราะเชื่อว่าความจริงจะเกิดขึ้นจากการประกอบสร้างความเป็นจริงนั้นขึ้นมา โดยใช้การสื่อสารเป็นกระบวนการประกอบสร้างซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นความจริงในชุดเดียวกัน ผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างก็มีรหัสคนละชุด และระหว่างผู้รับสารด้วยกันเองก็มีรหัสคนละชุดกัน สอดคล้องกับที่วิลลาซีนี พิพิธกุล (2544) กล่าวว่า ภาพตัวแทนคือผลผลิตของความหมายในกระบวนการคิดความเชื่อ ความรู้สึกอุดมการณ์ของเราผ่านการสื่อสาร เป็นการเชื่อมโยงความคิดเข้ากับโลกแห่งความเป็นจริงและโลกแห่งจินตนาการร่วมวัฒนธรรมเดียวกัน ทำให้เรารับรู้ความหมายจากภาพตัวแทนเหมือนกัน นอกจากนั้นการที่ภาพตัวแทนมีความหมายก็เพราะมีความสอดคล้องกับบรรทัดฐานและคุณค่าที่คงอยู่แล้วในวัฒนธรรมนั้น การเป็นภาพตัวแทนไม่ใช่เป็นเพียงภาพสะท้อนของสิ่งที่มีอยู่ในโลกของความเป็นไปได้เท่านั้น การเน้นหนักเรื่องการสร้างตัวตนที่ไม่ใช่การค้นพบใหม่ของการเป็นตัวตนพื้นฐาน และไม่ใช่ตัวตน

ภายนอกแต่จะอยู่ในรูปของตัวแทน ภาพตัวแทนจึงเป็นผลผลิตของการให้ความหมายแทนสิ่งหนึ่งหรือเป็นปรากฏการณ์หนึ่งซึ่งแตกต่างจากการสะท้อนภาพ เพราะมีการให้คุณค่าและตอกย้ำไว้ด้วยอุดมการณ์ของสังคม

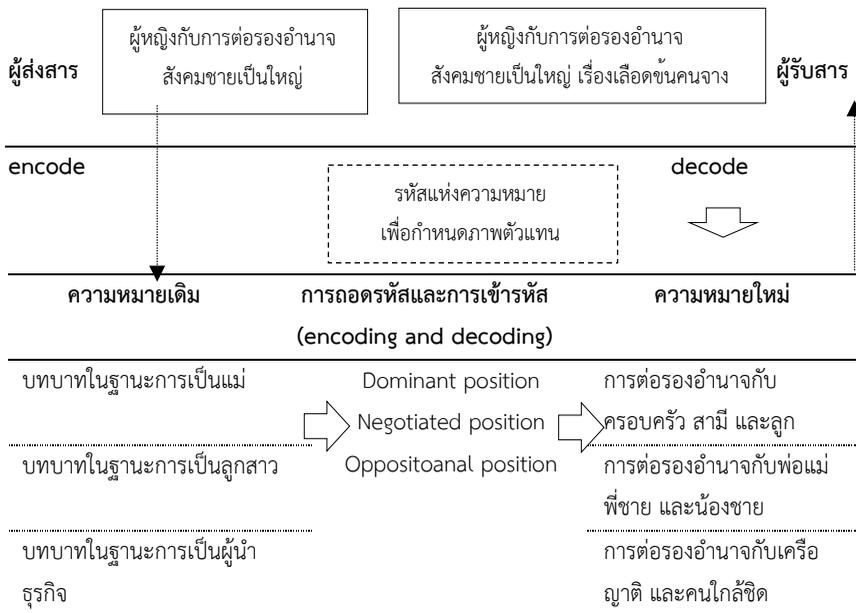
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของการต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ เรื่องเลือดข้นคนจาง
2. เพื่อวิเคราะห์การถอดรหัสความหมายเชิงสัญลักษณ์ของการต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ เรื่องเลือดข้นคนจาง

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ เรื่องเลือดข้นคนจาง ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาการประกอบสร้างความหมายการต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ เรื่องเลือดข้นคนจาง โดยใช้การเข้ารหัสและการถอดรหัสในตัวบทของละครโทรทัศน์ ด้วยการวิเคราะห์ตัวบท (Textual analysis approach) ตามแนวคิดเรื่องรหัสแห่งความหมายเพื่อกำหนดภาพตัวแทนเป็นเครื่องมือในการศึกษา จากนั้นนำเสนอข้อมูลในลักษณะของการบรรยาย และการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical description)

กรอบแนวความคิด

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดและวิธีดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัย

จากแนวคิดความคิดเรื่องปิตาธิปไตยและรหัสแห่งความหมายเพื่อกำหนดภาพตัวแทนโดยใช้การเข้ารหัสและการถอดรหัสในตัวบทของละครโทรทัศน์ ทำให้ได้ข้อสรุปถึงการต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีน เรื่องเลือดข้นคนจาง ดังนี้

1. บทบาทในฐานะการเป็นแม่

แม่ในสังคมไทยเป็นคำที่มีความสำคัญมาตั้งแต่อดีต รัชช ิตาแก้ว (2552) กล่าวว่า สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมเกษตรกรรม มีการจัดแบ่งหน้าที่ไว้ตามศักยภาพ

ของเพศบุรุษและเพศสตรี งานหนักใช้กำลังมากเป็นภาระหน้าที่ของบุรุษ งานที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อนรอบคอบเป็นภาระหน้าที่ของสตรี ดังนั้นภาระงานที่เกี่ยวกับเหย้ากับเรือนส่วนมากจึงเป็นหน้าที่ของสตรี อีกทั้งแม้อย่างเป็นบทบาทที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสามีในฐานะคู่ชีวิตและความสัมพันธ์กับลูกในฐานะทายาทของครอบครัว ความเป็นแม่ที่ถูกประกอบสร้างในละครเป็นสถานะความเป็นแม่ของคนในตระกูลไทยเชื้อสายจีนสองรุ่นคือ รุ่นแรกและรุ่นที่สอง โดยรุ่นแรกอยู่ในฐานะบทบาทของอาม่าหรือย่าผู้เป็นตั้งเสาหลักของบ้านและศูนย์รวมจิตใจของคนในตระกูล มีลักษณะยึดมั่นในประเพณีโบราณเหนือสิ่งอื่นใด ถึงแม้โดยทั่วไป บทบาทของอาม่าจะต้องมีบทบาทน้อยกว่าอากงหรือปู่ผู้ดูแลความเป็นไปโดยรวมของตระกูล แต่หลังจากที่อากงเสียชีวิตไปแล้ว อาม่าในฐานะแม่อีกีรับช่วงต่อภาระหน้าที่ในการดูแลลูกหลาน และความเป็นอยู่โดยทั่วไปของคนในบ้าน ต่อจากอากงรวมไปถึงการคอยชี้แนะชีวิตลูก ให้เป็นไปตามเส้นทางที่ตัวเองคาดหวังไว้ ซึ่งต่อมาสิ่งเหล่านี้ก็กลายเป็นจุดเริ่มต้นของความแตกร้างในตระกูล แต่เดิมอากงจะคอยทำหน้าที่เป็นเสาหลักในการชี้ทิศทางความเป็นไปของลูกหลานในตระกูลตามธรรมเนียม แต่เมื่ออำนาจดังกล่าวถูกส่งต่อถ่ายทอดมายังอาม่าซึ่งผู้หญิงที่มีอาวุโสสูงสุด จึงมีการต่อรองการเป็นผู้นำของตระกูลแทนอากงที่เป็นผู้ชายด้วยบทบาทของการเป็นแม่ผู้เป็นอาวุโสสูงสุดในครอบครัวที่ทุกคนต้องเคารพเชื่อฟังและให้ความเคารพอย่างสูงสุดในตระกูล จากการใช้วิเคราะห์ด้วยการถอดรหัสและการเข้ารหัสโดยใช้การวิเคราะห์ด้วยบทผลการวิจัยพบว่า

การประกอบสร้างความหมายตรงตามจุดยืนของผู้ส่งสารในบทบาทฐานฐานะการเป็นแม่ ละครได้แสดงให้เห็นถึงการสร้างพื้นที่ทางอำนาจของอาม่าในฐานะผู้อาวุโสที่เป็นเพศหญิงซึ่งผิดไปจากขนบธรรมเนียมจารีตปฏิบัติมาแต่เดิม เมื่อเปรียบเทียบกับบริบทในสังคมปัจจุบันจะพบว่า ครอบครัวไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบันมีการยอมรับพื้นที่ของการเป็นผู้นำหญิงในครอบครัวมากขึ้น ผู้หญิงได้สร้างอำนาจใหม่ของการเป็นผู้นำครอบครัวได้ด้วยความสัมพันธ์ทางอาวุโส ด้านการประกอบสร้างความหมายที่มี

การต่อรองหรือสร้างเงื่อนไขในบทบาทฐานะการเป็นแม่ ละครได้แสดงให้เห็นว่ายังมี ความนิยมในการมีลูกชายตามหลักความเชื่อของครอบครัวไทยเชื้อสายจีนด้วย เพราะ ลูกผู้ชาย สืบสกุลได้ตามการใช้นามสกุลเพื่อการตอบแทนและกตัญญู ละครได้มีการ ต่อรองความหมายจากบริบทในสังคมปัจจุบันที่ว่า แม่ลูกชายจะได้ตอบแทนพระคุณพ่อแม่ ด้วยการสืบทอดวงศ์ตระกูลด้วยนามสกุลอย่างถูกต้องชอบธรรมทางกฎหมาย แต่ปัจจุบันลูกผู้หญิงก็ได้สร้างพื้นที่ต่อรองที่ว่า แม้จะเป็นลูกสาวแต่ก็สามารถทดแทน บุญคุณพ่อแม่ได้ไม่แตกต่างกันโดยการสืบทอดความเป็นวงศ์ตระกูลผ่านสายเลือดแท้ สืบทอดคำสั่งสอนที่ดีสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นได้ อีกทั้งยังสามารถที่จะนำพาครอบครัว วงศ์ตระกูลไปสู่ความมั่นคงในภายภาคหน้าได้ไม่แตกต่างกัน ส่วนการประกอบสร้าง ความหมายที่มีการตีความใหม่ในบทบาทฐานะการเป็นแม่พบว่า แม่ละครจะพยายาม แสดงให้เห็นถึงพื้นที่และอำนาจของอาม่าในฐานะแม่ที่ทดแทนบทบาทของอากงผู้เป็นพ่อ ทำหน้าที่เป็นผู้อาวุโสของวงศ์ตระกูล คอยดูแลทุกข์สุขของลูกหลาน มีอำนาจ ในการจัดการภายในครอบครัวเทียบเท่าพ่อได้แต่ในปัจจุบันไม่ได้เป็นเช่นนั้น หากแต่ ครอบครัวใดไม่มีพ่อเป็นเสาหลักบทบาทของความเป็นแม่ก็ไม่สามารถทดแทนบทบาท ของความเป็นพ่อได้ทั้งหมด ภาระหน้าที่ในการดูแลครอบครัววงศ์ตระกูลจะถูกส่งต่อไป ยังลูกชายคนโตหรือหลานชายคนโตของวงศ์ตระกูล

2. บทบาทในฐานะการเป็นลูกสาว

Allport & Vernon (1930) กล่าวว่า บทบาทที่สังคมได้คาดหวังเป็นบทบาท ถูกกำหนดโดยสังคมและสถานภาพที่บุคคลนั้นเป็นอยู่ การที่สังคมจินตาคาดหวังว่าลูกต้อง เคารพเชื่อฟังและตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ เป็นความเชื่อและความคาดหวังที่สืบทอด กันมาจากรุ่นสู่รุ่นสอดคล้องกับปิ่นหล้า ศิลปิน (2551) ที่กล่าวว่า สถานภาพและ บทบาทในครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานภาพของลูกสาว มีบทบาทในการเคารพเชื่อ ฟังคำสั่งสอนของบิดามารดาและบทบาทในการตอบแทนบุญคุณบิดามารดา ดังนั้น ครอบครัวไทยเชื้อสายจีนมักจะให้ความสำคัญกับลูกชายมากกว่าลูกสาว ซึ่งมี

ความสอดคล้องตามหลักคตินิยมที่ให้ความสำคัญกับลูกชายเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกชายคนโตของครอบครัวที่จะมีหน้าที่สืบทอดเชื้อสายของวงศ์ตระกูล ตลอดจนเป็นผู้ดำเนินการประกอบพิธีกรรมที่สำคัญของครอบครัว นอกจากนั้นหลักคำสอนในเรื่องความกตัญญูต่อบุพการียังมีอิทธิพลอย่างมากกับวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีน หน้าที่ความกตัญญูของลูกชายคนโตจึงถูกวางไว้ด้วยบทบาทในการรับภาระเลี้ยงดูพ่อแม่ยามเมื่อแก่เฒ่า ซึ่งต่างจากลูกสาวที่เมื่อแต่งงานไปแล้วก็กลายเป็นคนของตระกูลอื่น การแต่งงานของลูกสาวชาวจีนต้องอาศัยอยู่บ้านของผู้ที่เป็นสามี และต้องใช้นามสกุลของสามี จึงทำให้ถูกมองว่าเป็นคนนอกวงศ์ตระกูล อีกทั้งหลานที่เกิดจากลูกสาวชาวไทยเชื้อสายจีนก็นับว่าเป็นหลานนอก ในขณะที่ลูกชายเมื่อแต่งงานก็จะแต่งสะใภ้เข้าบ้านหลานที่เกิดจากลูกชายกลับมีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญด้วยการใช้นามสกุลเดียวกับพ่อ จึงนับได้ว่าเป็นหลานในมีความสำคัญในการสืบทอดวงศ์ตระกูล ทำให้ตอกย้ำความเชื่อดั้งเดิมที่ว่า ลูกชายของวงศ์ตระกูลสามารถทำหน้าที่ของความเป็นลูกได้ดีกว่าลูกสาว ละครเรื่องได้ดำเนินเรื่องด้วยการแสดงให้เห็นถึงบทบาทที่สำคัญของลูกสาวในวงศ์ตระกูล การสร้างความยอมรับให้เป็นที่ประจักษ์แก่บุพการีและพี่น้องด้วยความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอย่างสุดกำลัง ประกอบกับหากลูกสาวดำรงตนให้เป็นคนดีมีความสามารถก็จะทำให้ครอบครัวสามารถพึ่งพิงได้ในยามแก่เฒ่า ความกตัญญูจึงเป็นเครื่องหมายของการเป็นคนดีตามหลักการของบรรพบุรุษ เป็นที่เชิดหน้าชูตาให้กับวงศ์ตระกูลได้อย่างสมบูรณ์ แม้ลูกสาวจะเป็นคนนอกตามหลักของการใช้นามสกุล แต่ความสมบูรณ์ของความเป็นลูกไม่ต่างไปจากลูกชาย จากการวิเคราะห์ด้วยการถอดรหัสและการเข้ารหัสโดยใช้การวิเคราะห์ตัวบท ผลการวิจัยพบว่า

การประกอบสร้างความหมายตรงตามจุดยืนของผู้ส่งสารในบทบาทฐานะการเป็นลูกสาว ละครแสดงให้เห็นความสำคัญของลูกชายในฐานะผู้สืบทอดวงศ์ตระกูล โดยได้ลดบทบาทของลูกสาวในหน้าที่เดียวกัน ซึ่งในปัจจุบันความคิดความเชื่อในประเด็นดังกล่าวของคนไทยเชื้อสายจีนก็ยังคงเป็นเช่นนี้อยู่ ลูกชายยังคงมีหน้าที่อันสำคัญใน

การสืบทอดวงศ์ตระกูลด้วยบทบาทและภาวะจากการสืบทอดนามสกุลเป็นเครื่องหมาย ในขณะที่ลูกสาวเป็นเสมือนคนนอกครอบครัว ไม่ค่อยมีความสำคัญเท่าใดนัก ส่วนการประกอบสร้างความหมายที่มีการต่อรอง ละครสื่อให้เห็นว่า ถึงแม้ลูกสาวและลูกชายจะมีฐานะของความเป็นลูกเท่าเทียมกัน แต่ด้วยความเป็นพี่ชายคนโตของวงศ์ตระกูลทำให้มีความสำคัญไม่ต่างไปจากพ่อผู้ให้กำเนิด จำเป็นที่พี่น้องทุกคนต้องเคารพและเชื่อฟัง ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับบริบทในปัจจุบันยังเป็นเช่นนั้น แต่เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า หากสิ่งใดที่พี่ชายคนโตของวงศ์ตระกูลกระทำในสิ่งที่ขัดไปจากสิ่งที่พึงกระทำ หรือเห็นว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรืออาจนำความเสียหายมาสู่วงศ์ตระกูล ไม่ว่าพี่น้องจะเป็นผู้ชายหรือหญิงก็สามารถที่จะคัดค้านหรือมีความคิดเห็นแย้งกันได้ ด้านการประกอบสร้างความหมายที่มีการตีความใหม่ละครแสดงให้เห็นว่า แม้ว่าความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่ที่ถูกส่งต่อมายังลูกสาวจะเป็นรองลูกชายในแทบทุกด้าน หรือในบางครั้งอาจจะน้อยกว่าหลานชายคนโตเสียด้วยซ้ำ หากแต่ถ้าเทียบถึงบทบาทและภาวะในการสืบทอดนามสกุลของวงศ์ตระกูลตามคติความเชื่อของคนจีนที่ว่า หลานชายคนโตยังมีความสำคัญกว่าลูกสาว เพราะมีศักดิ์เทียบเท่าลูกชายคนสุดท้องของบ้าน ก็แสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนพื้นที่และอำนาจของลูกสาวก็ไม่ได้แตกต่างไปจากลูกชาย และการให้ความสำคัญของหลานชายคนโตก็ไม่ได้สำคัญไปกว่าลูกสาวในฐานะป้าหรือน้า โดยมีการเคารพนับถือกันตามวิญญูติและอาวุโสเป็นสำคัญ

3. บทบาทในฐานะการเป็นผู้นำธุรกิจ

สิ่งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดในละครก็คือ ระบบการบริหารธุรกิจโรงแรมด้วยระบบเครือญาติ ซึ่งเป็นการดำเนินกิจการโรงแรมของวงศ์ตระกูลที่มีการบริหารและจัดการในรูปแบบระบบกงสี สอดคล้องกับ Yan & Sorenson (2006) ได้อธิบายเกี่ยวกับระบบกงสีเอาไว้ว่า ระบบกงสีเป็นระบบการดำเนินธุรกิจครอบครัวที่ถือว่ถือเป็นระบบพื้นฐานของการดำเนินธุรกิจและการค้าของชาวจีนมาแต่ช้านาน เป็นระบบการดำเนินธุรกิจแบบครอบครัวของชาวจีน โดยมีลักษณะของอุดมการณ์ใน

การจรรโลงสัมพันธ์ภาพภายใต้หน่วยของสังคมพื้นฐานอย่างแยกไม่ออก ระบบนี้มีลักษณะในการบริหารกิจการของครอบครัว และการดูแลกิจการที่ไม่ให้ผลประโยชน์ตกไปเป็นของคนนอก มีทรัพย์สินกองกลางที่ใช้ร่วมกัน โดยหลักการแล้วมักจะมีพ่อหรือพี่ชายคนโตเป็นผู้บริหารสูงสุดมีอำนาจในการตัดสินใจ ซึ่งในละครเรื่องนี้เมื่อพ่อซึ่งคืออากงได้เสียชีวิตลงไป ทำให้ผู้ที่เป็นพี่ชายคนโตต้องถืออำนาจสิทธิ์ขาด เข้ามาบริหารธุรกิจโรงแรมของครอบครัวแทน โดยลูกสาวของวงศ์ตระกูล แม้ว่าจะร่วมประกอบกิจการมาก่อนหน้านี้ก็ไม่สามารถจะเป็นเจ้าของธุรกิจที่ตนเองสร้างขึ้นมาได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยเหตุผลที่ว่าไม่ได้ใช้นามสกุลเดียวกับวงศ์ตระกูล จากการวิเคราะห์ด้วยการถอดรหัสและการเข้ารหัสโดยใช้การวิเคราะห์ตัวบท ผลการวิจัยพบว่า

การประกอบสร้างความหมายตรงตามจุดยืนของผู้ส่งสารในบทบาทฐานะการเป็นผู้นำธุรกิจของผู้หญิงพบว่า ครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนเมื่อมีกิจการหรือธุรกิจของวงศ์ตระกูลอันเป็นธุรกิจที่มีต้นกำเนิดมาจากวงศ์ตระกูลของตนเอง หัวหน้าครอบครัวและผู้ใหญ่ในครอบครัวมักจะมีคามหวังที่ว่า ลูกชายหรือหลานชายของวงศ์ตระกูลจะต้องสามารถสืบทอดงานกิจการต่าง ๆ ของวงศ์ตระกูลต่อไปได้ในอนาคต ลูกสาวหรือหลานสาวไม่ได้มีบทบาทที่สำคัญอะไร เป็นเพียงพินเพียงหนึ่งทีคอยขับเคลื่อนธุรกิจกิจการของวงศ์ตระกูลให้ดำเนินต่อไปได้เท่านั้น ไม่ได้มีสิทธิ์ในการจัดการบริหารงานในทางปฏิบัติ เมื่อเปรียบเทียบกับสังคมในปัจจุบันก็พบว่า ระบบกงสีในการประกอบธุรกิจครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายจีนก็ยังคงมีความเชื่อความคิดเช่นนี้อยู่ ผู้ชายยังถือสิทธิ์หลายประการในการเป็นผู้บริหารในระบบกงสีของวงศ์ตระกูล ทำให้การยอมรับความรู้ความสามารถของผู้หญิงในฐานะผู้นำทางธุรกิจนในสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนยังมีอยู่น้อยมาก ด้านการประกอบสร้างความหมายที่มีการต่อรองในบทบาทฐานะการเป็นผู้นำธุรกิจของผู้หญิง ละครได้แสดงให้เห็นว่า ในการดำเนินธุรกิจของครอบครัวที่เป็นในลักษณะของระบบกงสี ผู้หญิงสามารถสถาปนาพื้นที่ทางอำนาจในการบริหารธุรกิจได้ไม่แตกต่างไปจากผู้ชาย มีการยอมรับในความรู้ความสามารถในการบริหารธุรกิจที่มองข้าม

ความเป็นเพศสถานะ ในสังคมปัจจุบันพบว่า ถึงแม้ผู้หญิงจะสามารถเข้ามามีบทบาท ในฐานะผู้บริหารธุรกิจของครอบครัวได้แล้ว แต่ก็มักจะต้องมีที่ปรึกษาในการให้คำแนะนำ จากหมู่เครือญาติที่เป็นผู้ชายหรือต้องได้รับความช่วยเหลือจากเครือญาติที่เป็นผู้ชาย ทำให้พื้นที่ทางอำนาจของผู้หญิงในการบริหารงานด้วยระบบกงสีวงศ์ตระกูลถูกลดทอน ลงไป ส่วนการประกอบสร้างความหมายที่มีการตีความใหม่ ถึงแม้ว่าละครเรื่องนี้จะมีการดำเนินเรื่องที่มีปมทางด้านการบริหารธุรกิจภายในครอบครัวเป็นสาเหตุหลักที่นำไปสู่ การเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ แต่เมื่อมองถึงประเด็นเรื่องอำนาจทางเพศภายในระบบธุรกิจ ครอบครัวพบว่า การบริหารธุรกิจของวงศ์ตระกูลยังคงให้ลูกชายหรือหลานชายเป็นผู้ที่มี บทบาทอำนาจหน้าที่สำคัญกว่าลูกสาว แม้ในปัจจุบันที่ยุคสมัยเปลี่ยนไปทำให้ระบบกงสี เริ่มกลายเป็นความล้าหลังในสายตาของลูกหลานคนรุ่นใหม่ การทำธุรกิจครอบครัวด้วย ระบบกงสีอย่างเข้มข้นในรุ่นพ่อแม่ นั้น ทำให้มองได้ว่า แม้จะทำมากหรือน้อยในสายตา คนรุ่นใหม่ก็ได้รับผลประโยชน์ที่เท่ากัน ท้ามกลางสังคมชายเป็นใหญ่ของครอบครัวไทย เชื้อสายจีน ในบางครั้งลูกชายที่มีความรู้ความสามารถที่อาจจะน้อยกว่าลูกสาว ก็จะสามารถเป็นพื้นที่การต่อรองทางอำนาจของผู้หญิง ที่จะสามารถแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถในการบริหารธุรกิจของวงศ์ตระกูลของตนเองซึ่งแต่เดิมเป็นสิ่งที่ผู้ชาย กระทำสืบทอดกันมา ผู้นำทางการบริหารธุรกิจที่เป็นผู้หญิงเก่งสามารถบริหารกิจการงาน ในธุรกิจครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดสัมฤทธิ์ผล จึงอาจเป็นสิ่งที่สอดคล้อง ตามกับบริบทสังคมโลกที่ยอมรับและให้ความสำคัญในเรื่องความเท่าเทียมกันทางเพศ

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยศึกษา การต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนผ่าน ละครโทรทัศน์ เรื่องเลือดข้นคนจาง เป็นการเลือกศึกษาละครร่วมสมัยของสังคมไทยที่ ความโดดเด่นในการนำเสนอถึงอำนาจการสร้างพื้นที่ต่อรองทางอำนาจระหว่างเพศชาย และเพศหญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ โดยได้มีการสอดแทรกทฤษฎี

ทางความหมายภาพตัวแทนของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนในบริษัทสังคมโลกปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะท้าทายกับชนบัตนธรรมประเพณีแบบดั้งเดิมของชาวจีน โดยถูกนำเสนอด้วยบทบาทของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนในสมาชิกแต่ละรุ่น การวิเคราะห์ด้วยการถอดรหัสและการเข้ารหัส โดยใช้การวิเคราะห์ตัวบท ผลการวิจัยพบว่า ทำให้เห็นถึงการประกอบสร้างภาพตัวแทนของผู้หญิงใน 3 บทบาทคือ (1) บทบาทในฐานะการเป็นแม่ พบว่าสถานะความเป็นแม่ยังคงมีปัญหาคความสัมพันธ์ทางอำนาจภายในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับพ่อและลูก บทบาทและสถานะของการต่อรองแนวคิดชายเป็นใหญ่เมื่อต้องเป็นเสาหลักให้วงศ์ตระกูล มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนลูกหลานให้เป็นไปตามที่คาดหวังเมื่อผู้เป็นพ่อเสียชีวิตไป และหากต้องการเป็นแม่ที่สมบูรณ์จะต้องจดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย (2) บทบาทในฐานะการเป็นลูกสาว พบว่าความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่จะเป็นรองลูกชาย สถานะของลูกสาวที่เมื่อแต่งงานไปแล้วก็กลายเป็นคนของตระกูลอื่น อีกทั้งได้รับมรดกหรือผลประโยชน์ที่น้อยกว่าลูกชาย รวมไปถึงไม่ได้รับสิทธิของครอบครัวในบางประการที่พึงได้ และ (3) บทบาทในฐานะการเป็นผู้นำธุรกิจพบว่า ผู้นำหญิงจะได้รับพื้นที่และโอกาสอย่างเท่าเทียมกับผู้ชาย สังคมรอบข้างยอมรับในศักยภาพมากขึ้น ดังนั้นแล้วการศึกษาการต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ เรื่องเลือดข้นคนจางทำให้รับรู้ถึงภาพสังคมไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบทบาทของความเป็นหญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีน ที่จะทำนายให้เห็นภาพทางสังคมไทยเชื้อสายในอนาคต ความท้าทายของละครโทรทัศน์ที่จะเป็นกระจกสะท้อนภาพทางสังคมปัจจุบันได้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การต่อรองอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีน ผ่านละครโทรทัศน์ เรื่องเลือดข้นคนจาง โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การศึกษาอำนาจของผู้หญิงในครอบครัวไทยเชื้อสายจีน ควรทำการศึกษา ละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาในละครใกล้เคียงกัน มีการนำเสนอภายใต้บริบททางสังคมและเงื่อนไขทางเวลาที่มีความเหมาะสม เพื่อให้เห็นถึงความเหมือนหรือความแตกต่าง อันจะนำไปสู่ข้อสรุปทางการวิจัยที่มีความแม่นยำและเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

2. บทบาทและอำนาจของผู้หญิงนำเสนอผ่านละครโทรทัศน์ที่ทำการวิเคราะห์ หากมีการนำเสนอสถานการณ์หรือเหตุการณ์ในสังคมปัจจุบันที่เกิดขึ้นจริงเป็นกรณีศึกษา เทียบเคียงภายใต้บริบทและเงื่อนไขทางสังคมที่ผู้วิจัยกำหนด ก็จะทำให้เห็นถึงอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์กับผู้ชมในฐานะผู้รับสาร ภายใต้มิติของการต่อรองอำนาจของผู้หญิงในสังคมไทยเชื้อสายจีนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2545). *สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*.

พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศาลาแดง.

ปรีดา อัครจันทโชติ. (2018). ความเป็นจีนในละครโทรทัศน์ไทย. *วารสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 36(1), 1-20.

ปิ่นหล้า ศิลปบุตร. (2008). *สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของ*

ปิยะ พรศักดิ์เกษม(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2546). *เอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมนุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

- วิลาสินี พิพิธกุล. (2544). ผู้หญิงกับเทคโนโลยีข่าวสาร : แนวทฤษฎีและข้อเสนอแนะ
สตรีศึกษา 2: ผู้หญิงกับประเด็นต่าง ๆ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- รวิช ตาแก้ว. (2552). “แม่”: มุมมองเรื่องเล่าในบริบทของสังคมไทย.
วารสารการศึกษาไทย, 6(59), 10-14.
- เสนาะ เจริญพร. (2548). ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมไทยยุคทองสมัย. กรุงเทพฯ:
ศิลปวัฒนธรรม.
- อดุลย์ รัตนมันเกษม. (2551). กำเนิดและวิวัฒนาการของคนจีนแต่จิวในไทยอดีตถึง
ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: ชุนเขา.
- Allport, G. W., & Vernon, P. E. (1930). The field of personality.
Psychological bulletin, 27(10), 677.
- Bhasin, K. What is Patriarchy (New Delhi: Kali for Women, 1993). Lerner,
Gerda, The Creation of Patriarchy (Oxford: Oxford University Press,
1986), 20-22.
- Hall, S. (1997). The work of representation. *Representation: Cultural
representations and signifying practices*, 2, 13-74.
- Millett, K. (2016). *Sexual politics*. Columbia University Press.
- Yan, J., & Sorenson, R. (2006). The effect of Confucian values on
succession in family business. *Family business review*, 19(3), 235-250.

Author

Mr. Rujsawat Krongbhumin

Doctor of Philosophy Program in Communicology

Faculty of Journalism and Mass Communication,

Thammasat University, 2 Prachan Rd., Bangkok 10200 THAILAND

Tel: 0816773916 Email: rood_pkw@hotmail.com